

Alfreda Kamińska

Polityka regionalna jako stymulator rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw

---

Zarządzanie. Teoria i Praktyka nr 1, 103-112

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Alfreda Kamińska

Wyższa Szkoła Menedżerska w Warszawie

**POLITYKA REGIONALNA JAKO STYMULATOR
ROZWOJU SEKTORA MAŁYCH I ŚREDNICH
PRZEDSIĘBIORSTW*****Streszczenie***

Artykuł charakteryzuje wpływ polityki regionalnej realizowanej przez władze samorządowe województwa lubelskiego na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. Stymulowanie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw przez jednostki samorządu terytorialnego odbywa się poprzez wykorzystanie instrumentów: prawno-administracyjnych, ekonomiczno-finansowych, inwestycyjnych, instytucjonalno-organizacyjnych i promocyjnych. Aktualna polityka regionalna prowadzona przez władze samorządowe województwa lubelskiego zmierza do poprawy atrakcyjności inwestycyjnej regionu, stymulowania aktywności, innowacyjności i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw poprzez wykorzystanie wymienionych instrumentów.

Wstęp

Polityka regionalna definiowana jest jako świadoma i celowa działalność władzy publicznej zmierzająca do rozwoju regionalnego, mająca na celu optymalne wykorzystanie zasobów regionów dla trwałego wzrostu gospodarczego i podnoszenia ich konkurencyjności. Wyróżnia się politykę interregionalną – prowadzoną przez centralne organy władzy publicznej wobec regionów, oraz politykę intraregionalną – prowadzoną przez organy regionalnej władzy publicznej. W literaturze przedmiotu używa się często określenia „polityka rozwoju regionalnego”, które obejmuje politykę inter- i intraregionalną oraz działania służące wzmocnieniu pozycji konkurencyjnej regionów. Niniejszy artykuł charakteryzuje politykę intraregionalną w kontekście jej wpływu na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw.

Wpływ polityki regionalnej na rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw¹

Wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) uważane jest przez Unię Europejską za ważne narzędzie realizacji polityki rozwoju regionalnego. O ile organy Komisji Europejskiej bacznie przyglądają się wszelkim formom przekazywania pomocy publicznej do wielkich korporacji czy koncernów, żądając czasami zwrotu uzyskanej przez nie pomocy, o tyle działania związane ze wspieraniem przedsiębiorczości i rozwoju MSP znajdują pełną aprobatę Komisji Europejskiej, a w wielu przypadkach również finansowe wsparcie².

Nowoczesna polityka regionalna tworzy warunki do lepszego wykorzystania endogenicznego potencjału regionów, stymulowania wewnętrznych czynników zapewniających trwały rozwój społeczno-gospodarczy i charakteryzuje się³:

- orientacją na pomoc w układzie terytorialnym, a nie sektorowym,
- ukierunkowaniem na sektor małych i średnich przedsiębiorstw, będący najdynamiczniej rozwijającym się sektorem gospodarki,
- wspieraniem innowacyjnych rozwiązań służących podwyższaniu konkurencyjności przedsiębiorstw,
- kierowaniem się przesłankami ekonomicznymi i długofalowymi (wspieranie działalności inwestycyjnej),
- skupieniem uwagi na lokalnych inicjatywach i agencjach,
- silnym wspieraniem rozwoju infrastruktury niezbędnej do działalności gospodarczej,
- promowaniem prywatyzacji oraz wspólnych przedsięwzięć sektora prywatnego i publicznego (partnerstwo publiczno-prywatne).

Najważniejszymi celami polityki regionalnej jest⁴:

- poprawianie konkurencyjności gospodarczej regionów,
- wyrównywanie szans rozwojowych województw,
- sprzyjanie spójności ekonomiczno-społecznej i terytorialnej.

---

¹ Zgodnie z *Ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej* (Dz. U. Nr 173, poz. 1807 z późn. zm.) pod pojęciem małego i średniego przedsiębiorstwa rozumie się przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 250 osób, osiągające roczny obrót ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług nieprzekraczający 50 mln euro lub sumy aktywów 43 mln euro. Natomiast do celów statystycznych Eurostat, a także publikacje naukowe, przyjmują wielkość zatrudnienia jako jedyne kryterium zaliczenia przedsiębiorstwa do sektora MSP. Pod pojęciem regionu rozumie się wyodrębniony umownie obszar wyróżniający się określonymi cechami, np. położeniem geograficznym, odrębnością językową, prawno-administracyjną. W niniejszym artykule określenie region odpowiada obszarowi województwa (poziom NUTS 2).

² Bąk M., Grabowski M., Kulawczuk P., Nowicki M., Wariacki M., Wojnicka E., *Małe i średnie przedsiębiorstwa a rozwój regionalny*, PARP, Warszawa 2001, s. 39.

³ Por. Grosse T.G., *Cele i zasady polityki regionalnej państwa. Ekspertyza dla Ministerstwa Rozwoju Regionalnego na temat Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2008, s. 22-26, Madej T., *Regionalna polityka społeczno-gospodarcza*, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 1998, s.24.

⁴ *Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015*, s. 73.

Regiony, podobnie jak przedsiębiorstwa, konkurują między sobą. Konkurencyjność ta może być rozpatrywana jako konkurencyjność pośrednia i bezpośrednia. Konkurencyjność pośrednia dotyczy tworzenia właściwych warunków dla funkcjonowania podmiotów, którym stwarza się szansę uzyskania przewagi konkurencyjnej na rynku. Natomiast konkurencyjność bezpośrednia oznacza rywalizację o pozyskanie inwestorów, utrzymanie w regionie istniejących firm, instytucji, pozyskanie kapitału, środków na rozwój z budżetu państwa oraz innych źródeł krajowych i zagranicznych, w tym funduszy unijnych. Konkurencyjność bezpośrednia może być także efektem istniejącej przewagi technologicznej regionu, niższych cen produktów i usług wytwarzanych w regionie, w porównaniu z analogicznymi produktami i usługami w innych regionach⁵.

Szczególną rolę w koordynowaniu i stymulowaniu rozwoju regionów, budowaniu ich przewagi konkurencyjnej, odgrywa samorząd. W warunkach gospodarki polskiej samorządy zostały wyposażone w szereg uprawnień, które pozwalają aktywizować społeczności lokalne, czyli poddawać je określonym zabiegom kreacyjnym związanym z działalnością gospodarczą i społeczną⁶. Aby realizować swoje cele, samorząd terytorialny (wojewódzki, powiatowy i gminny) został wyposażony w osobowość prawną i finansową. Osobowość prawna oznacza, że samorząd terytorialny stał się podmiotem praw i obowiązków, posiadającym samodzielność decyzyjną i w pełni ponoszącym odpowiedzialność za własne działania. Istotnym atrybutem samodzielności jest dysponowanie własnym majątkiem i względnie stałymi źródłami finansowania realizowanych zadań⁷.

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa⁸ stanowi, iż samorząd województwa uchwała i realizuje strategię rozwoju województwa, która w szczególności uwzględniać ma pobudzanie działalności gospodarczej, promocję przedsiębiorczości, podnoszenie poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa oraz kształtowanie i utrzymanie ładu przestrzennego.

Samorząd województwa realizuje politykę rozwoju regionu, na którą składają się następujące, istotne dla małych i średnich przedsiębiorstw, priorytety:

- tworzenie warunków rozwoju gospodarczego, w tym kreowanie rynku pracy,
- utrzymywanie i rozbudowa infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim,
- pozyskiwanie i łączenie środków finansowych publicznych i prywatnych w celu realizacji zadań z zakresu użyteczności publicznej,
- wspieranie rozwoju nauki i współpracy między sferą nauki i gospodarki.

⁵ Kozak M., Pyszkowski A., Szewczyk R., *Słownik rozwoju regionalnego*, Polska Agencja Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2000.

⁶ Strużycki M., *Zarządzanie przedsiębiorstwem*, Difin, Warszawa 2002, s. 50.

⁷ Zasadzki W., *Wybrane problemy lokalnej i regionalnej polityki gospodarczej*, [w:] Kaja J., Piech K., *Rozwój oraz polityka regionalna i lokalna w Polsce*, SGH, Warszawa 2005, s. 23.

⁸ Dz.U. 1998, Nr 91, poz. 576 z późn. zm.

Realizacja wymienionych zadań wspierana jest finansowo przez państwo w ramach kontraktów wojewódzkich negocjowanych i zawieranych pomiędzy władzami samorządowymi województwa, a administracją rządową.

Działalność władz samorządowych regionu lubelskiego na rzecz rozwoju sektora MSP

Zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie województwa oraz ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju⁹, Zarząd Województwa Lubelskiego opracował Strategię Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020.

Narzędziem realizacji Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego jest m.in. Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego (RPO WL) na lata 2007-2013, który w odróżnieniu od innych programów operacyjnych, jest przygotowany, wdrażany i zarządzany przez samorząd województwa. Na realizację tego programu przeznaczono 1 155,85 mln Euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz 203,9 mln Euro z wkładu krajowego. Przewiduje się zaangażowanie 276,94 mln Euro środków prywatnych (16,9% ogółu środków). W ramach **Osi Priorytetowej I: Przedsiębiorczość i innowacje**, stawiającej sobie za główny cel wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw regionu lubelskiego, mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa otrzymają dofinansowanie w wysokości 285,6 mln Euro. Planowane działania w ramach tego priorytetu, cele poszczególnych działań oraz alokację środków finansowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Działania wspierające rozwój MSP w ramach Osi Priorytetowej Przedsiębiorczość i innowacje RPO WL na lata 2007-2013

Działanie	Cel działania	Wielkość wkładu finansowego
Dotacje dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększenie zdolności inwestycyjnej mikroprzedsiębiorstw, ▪ rozwój mikroprzedsiębiorstw, ▪ unowocześnienie oferty produkcyjnej i technologicznej, ▪ - zwiększenie konkurencyjności nowych mikroprzedsiębiorstw 	<p>Środki UE: 23,12 mln Euro</p> <p>Środki krajowe: 4,08 mln Euro</p>

⁹ Dz.U. 2006, Nr 227, poz. 1658 z późn. zm.

<p>Dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa konkurencyjności mikroprzedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą dłużej niż 2 lata, ▪ dokapitalizowanie projektów inwestycyjnych mających na celu wprowadzenie innowacji procesowej, produktowej, organizacyjnej i marketingowej 	<p>Środki UE: 69,35 mln Euro</p> <p>Środki krajowe: 12,24 mln Euro</p>
<p>Dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw realizujących innowacyjne projekty inwestycyjne 	<p>Środki UE: 69,35 mln Euro</p> <p>Środki krajowe: 12,24 mln Euro</p>
<p>Dotacje inwestycyjne w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska oraz w zakresie odnawialnych źródeł energii</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ spełnienie wymagań i norm w zakresie ochrony środowiska, ▪ zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw, ▪ zaoszczędzenie zasobów surowców energetycznych, ▪ poprawa stanu środowiska 	<p>Środki UE: 23,12 mln Euro</p> <p>Środki krajowe: 4,08 mln Euro</p>
<p>Dotacje inwestycyjne w dziedzinie turystyki</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost atrakcyjności turystycznej województwa poprzez: poprawę bazy noclegowej i gastronomicznej, przystosowanie obiektów zabytkowych na cele turystyczne, rozwój infrastruktury wypoczynkowej i rekreacyjnej ▪ rozwój turystyki będzie stymulował rozwój nowych przedsiębiorstw oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej regionu 	<p>Środki UE: 46,23 mln Euro</p> <p>Środki krajowe: 8,16 mln Euro</p>
<p>Badania i nowoczesne technologie w strategicznych dla regionu dziedzinach</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wsparcie procesu opracowania oraz transferu nowoczesnych technologii do przedsiębiorstw, ▪ rozwój współpracy pomiędzy sferą B+R, a gospodarką, ▪ wsparcie projektów przedsiębiorców powiązanych kooperacyjnie, ▪ pomoc dla przedsiębiorstw związanych z produkcją energii ze źródeł odnawialnych, usługami informatycznymi, branżami wysokospecjalistycznymi 	<p>Środki UE: 5,78 mln Euro</p> <p>Środki krajowe: 1,02 mln Euro</p>

Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw przez doradztwo	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ułatwienie dostępu do specjalistycznej pomocy doradczej, ▪ podniesienie jakości i efektywności zarządzania, ▪ dostosowanie przedsiębiorstw do działalności na terenie UE 	<p>Środki UE: 5,78 mln Euro</p> <p>Środki krajowe: 1,02 mln Euro</p>
---	--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Szczegółowy opis osi priorytetowych RPO WL na lata 2007-2013*, Zarząd województwa Lubelskiego, Lublin 2008, s. 15-47

Najważniejsze grupy działań wspierających rozwój MSP w ramach RPO WL na lata 2007-2013 obejmują dotacje na inwestycje oraz dla nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw, wsparcie badań i transferu technologii do przedsiębiorstw oraz wsparcie doradztwa służącego zwiększeniu konkurencyjności przedsiębiorstw regionu lubelskiego.

Ważną formą pomocy dla sektora MSP jest również wsparcie udzielane instytucjom otoczenia biznesu, w tym dokapitalizowanie i tworzenie funduszy pożyczkowych i poręczeniowych udzielane w ramach realizacji **Osi Priorytetowej II: Infrastruktura ekonomiczna**¹⁰ RPO WL.

Cenną inicjatywą podjętą przez samorząd województwa lubelskiego sprzyjającą rozwojowi istniejących przedsiębiorstw oraz powstawaniu nowych, jest przygotowane przez Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie „**Studium przestrzenne lokalizacji i możliwości rozwoju Regionalnych Stref Przedsiębiorczości w województwie lubelskim**”. Celem tego opracowania jest identyfikacja najkorzystniejszych obszarów z punktu widzenia lokalizacji inwestycji sektora produkcji i usług, ze szczególnym uwzględnieniem sektora małych i średnich przedsiębiorstw, jak również obszarów problemowych o niskim potencjale ekonomicznym. Realizacja stref przyczyni się do stworzenia nowej jakościowo struktury przedsiębiorstw, poprawi ich sytuację ekonomiczną oraz zapewni większą możliwość konkurowania zarówno na rynku krajowym jak też zagranicznym. Poprawi to z jednej strony dostęp do gospodarki opartej na wiedzy, z drugiej strony ułatwi dostęp do kapitału i pobudzi aktywność przedsiębiorstw w zakresie inwestowania. Diagnoza stanu istniejącego wykazała, iż obszary o niskim poziomie rozwoju przedsiębiorczości znajdują się często w obrębie terenów atrakcyjnych turystycznie. Dlatego też w Studium uwzględnione zostały nie tylko strefy przemysłowe i przemysłowo-usługowe, lecz również w zakresie obsługi turystyki, stanowiącej sektor pobudzający rozwój przedsiębiorczości¹¹.

¹⁰ Zagadnienie to zostanie szerzej omówione w kolejnym artykule poświęconym rozwojowi małych i średnich przedsiębiorstw.

¹¹ *Studium przestrzenne lokalizacji i możliwości rozwoju Regionalnych Stref Przedsiębiorczości w województwie lubelskim. Kierunki rozwoju Stref Przedsiębiorczości*, Biuro Planowania Przestrzennego, Lublin 2008, s. 7-8.

Opracowanie, obok diagnozy stanu istniejącego, określa główne kierunki rozwoju stref przedsiębiorczości oraz prezentuje **katalog stref przedsiębiorczości** wraz z mapami i szczegółową charakterystyką terenów, w tym m.in. oferowane przez władze gmin zachęty i ulgi dla inwestorów. Pełni więc bardzo ważną rolę porządkującą przestrzeń gospodarczą regionu lubelskiego, a także informacyjną i promocyjną.

Na funkcjonowanie małych i średnich przedsiębiorstw ma wpływ samorząd terytorialny działający na poziomie regionu oraz na poziomie lokalnym, a więc w powiatach i gminach. Na mocy ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym¹² ustanowiono powiat realizujący zadania rozwoju lokalnego na poziomie ponadgminnym. Sytuacja obecna wskazuje, że oddziaływanie powiatu na przedsiębiorczość jest ograniczone, gdyż powiat nie prowadzi w dużej skali polityki inwestycyjnej, natomiast jego rolą może być działalność promocyjna i pośrednicząca pomiędzy gminami a innymi podmiotami, w tym samorządem wojewódzkim oraz sektorem przedsiębiorstw¹³.

Niewątpliwie znaczący wpływ na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw ma samorząd gminny. Ustawa o samorządzie gminnym¹⁴ z 8 marca 1990 r. zobowiązuje gminy do stymulowania rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości, aktywnego oddziaływania na lokalny rynek pracy oraz tworzenia instytucji rozwoju lokalnego. Do zakresu działania gminy należą sprawy publiczne służące zaspokojeniu potrzeb lokalnej społeczności, w tym m.in.: zapewnienie ładu przestrzennego, gospodarowanie nieruchomościami, zapewnienie edukacji publicznej, ochrony zdrowia i pomocy społecznej mieszkańcom, utrzymywanie infrastruktury drogowej, zaopatrywanie w energię elektryczną i ciepłą oraz wodę, utrzymywanie gminnych obiektów użyteczności publicznej itp. Rozwój infrastruktury gospodarczej i społecznej realizowany przez samorząd lokalny sprzyja wzrostowi atrakcyjności inwestycyjnej regionu, kreowaniu nowych miejsc pracy, spadku bezrobocia oraz zwiększa dochody własne gminy z tytułu wzrostu podatku od osób fizycznych i prawnych. Inwestycje infrastrukturalne prowadzone przez gminę powodują rozwój kolejnych inwestycji dokonywanych przez innych inwestorów, a w efekcie stymulują rozwój małych i średnich przedsiębiorstw¹⁵.

Coraz częściej stosowaną metodą finansowania i realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych jest partnerstwo publiczno-prywatne (PPP). PPP jest formą długoterminowej współpracy sektora prywatnego i publicznego celem osiągnięcia obopólnych korzyści. Nowa ustawa o PPP daje możliwość zwiększenia

¹² Dz.U. z 2001, Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.

¹³ Flisiak E., Opalka B., *Możliwość kształtowania polityki wewnątrzregionalnej a planowanie strategiczne na poziomie lokalnym*, [w:] Kaja J., Piech K., *Rozwój oraz polityka regionalna i lokalna w Polsce*, SGH, Warszawa 2005, s. 42.

¹⁴ Dz.U. 2001, Nr 142, poz. 1591.

¹⁵ Więcej: Bończak-Kucharczyk E., Herbst K., Chmura K., *Jak władze lokalne mogą wspierać przedsiębiorczość*, Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Polska Fundacja Promocji Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa, 1998, s. 29-34.

udziału prywatnych inwestorów w projektach infrastrukturalnych, co będzie miało korzystny wpływ na przyspieszenie rozwoju regionalnego i lokalnego, umożliwi rozwój małych i średnich przedsiębiorstw poprzez szerszy dostęp przedsiębiorstw prywatnych do rynku inwestycji i usług publicznych oraz pozwoli zwiększyć wykorzystanie środków unijnych.

Istnieje konieczność skoordynowania decyzji inwestycyjnych, preferencji prorozwojowych oraz pomocy publicznej z możliwościami finansowymi gminy. Oznacza to konieczność koordynacji polityki wspierania przedsiębiorczości z polityką finansową gminy. Na szczeblu gminy podejmowane są decyzje finansowe w sprawach ulg i zwolnień od podatków i opłat, wysokości środków wydatkowanych z budżetu na inwestycje, rodzaju, kolejności i źródeł finansowania inwestycji, ewentualnego zadłużenia, priorytetach i proporcjach poszczególnych wydatków w budżecie gminy, realizacji projektów współfinansowanych z UE. Wszystkie te decyzje mają znaczący wpływ na klimat prowadzonej działalności gospodarczej w regionie¹⁶.

Samorząd gminy podejmuje decyzje o wysokości stawek podatkowych od nieruchomości, od działalności gospodarczej od osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej, od środków transportu, rolny. W jego gestii jest też stosowanie ulg, zwolnień podatkowych oraz udzielanie pomocy osobom podejmującym działalność gospodarczą.

Szczególnym obiektem zainteresowania samorządu lubelskiego są potencjalni inwestorzy dla których został stworzony specjalny portal internetowy *Samorząd dla inwestorów*¹⁷, informujący o warunkach prowadzenia działalności gospodarczej w poszczególnych powiatach województwa lubelskiego¹⁸. Stosowaną często formą pomocy dla inwestorów są ulgi w podatku od nieruchomości, pomoc administracyjna podczas uruchamiania procesu inwestycyjnego oraz dostosowanie terenu i infrastruktury do potrzeb danego inwestora. Wobec utrzymującej się przedostatniej lokaty województwa lubelskiego pod względem atrakcyjności inwestycyjnej województw¹⁹, istnieje potrzeba rozszerzenia zakresu wsparcia udzielanego potencjalnym inwestorom ze strony władz samorządowych Lubelszczyzny.

W wyniku aktywności części jednostek samorządu terytorialnego w regionie lubelskim, zostało utworzonych 5 podstref **Specjalnych Stref Ekonomicznych (SSE)**, do których należą:

- Podstrefa Lublin (ok. 70 ha) – stanowiąca część Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO-PARK MIELEC,

¹⁶ Filipiak B., Ruszała J., *Instytucje otoczenia biznesu. Rozwój, wsparcie, instrumenty*, Difin, Warszawa 2009, s. 82-85.

¹⁷ www.invest.lubelskie.pl.

¹⁸ www.partnercoi.lubelskie.pl.

¹⁹ Kalinowski T. (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2008*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2008.

- Janowska Strefa Inwestycyjna „Borownica” w okolicach Janowa Lubelskiego (17,8 ha), Podstrefa Łuków (ok. 24 ha), Podstrefa Tomaszów Lubelski (10,56 ha) – będące częścią Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park WISŁOSAN,
- Puławski Park Przemysłowy (ok. 100 ha) – podstrefa Specjalnej Strefy Ekonomicznej STARACHOWICE S.A. oraz rejon inwestycyjny podstrefy Radom Tarnobrzeskiej SSE zlokalizowany w gminie Poniatowa (2 ha).

Podjęmowane są dalsze intensywne działania mające na celu utworzenie kolejnych podstref, m.in. w Zamościu w ramach SSE EURO-PARK MIELEC. Przedsiębiorcy lokujący swój kapitał na terenie SSE otrzymują preferencyjne warunki prowadzenia działalności gospodarczej, uzyskują pomoc publiczną w formie zwolnienia z podatku dochodowego w związku z kosztami realizacji nowej inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy oraz zwolnienie z podatku od nieruchomości. Ze względu na bardzo krótki okres funkcjonowania podstref SSE w województwie lubelskim, nie można w sposób jednoznaczny określić ich wpływu na aktywizację gospodarczą poszczególnych ośrodków oraz regionu. Utworzenie stref i udostępnienie terenów na preferencyjnych warunkach w wyraźny sposób zwiększa jednak szanse na zainteresowanie inwestorów zewnętrznych, a w efekcie aktywizację gospodarczą regionu i pobudzenie rozwoju przedsiębiorstw z sektorów wysokiej i średni-wysokiej techniki oraz usług specjalistycznych²⁰.

Istotny wpływ na działalność rozwojową przedsiębiorstw ma promocja regionu polegająca na prezentacji jego zalet i potencjału poprzez publikacje, różne formy reklamy, udział w targach i wydarzeniach artystycznych. Nie należy zapominać o promocji kierowanej do mieszkańców regionu i pielęgnowaniu przywiązania do lokalnych produktów i marek.

Można stwierdzić, że stymulowanie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw przez jednostki samorządu terytorialnego odbywa się poprzez wykorzystanie instrumentów: prawno-administracyjnych, ekonomiczno-finansowych, inwestycyjnych, instytucjonalno-organizacyjnych i promocyjnych²¹. Najważniejszą grupę stanowią **instrumenty ekonomiczno-finansowe** obejmujące instrumenty dochodowe (np. zwolnienia i ulgi w podatkach, ustalanie cen sprzedaży i dzierżawy nieruchomości), instrumenty wydatkowe (wydatki na inwestycje, rozwój instytucji otoczenia biznesu, dokapitalizowanie regionalnych i lokalnych funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, dotowanie organizacji wspierających rozwój przedsiębiorczości, promocję) oraz gospodarki zasobami (np. ustalanie cen za

²⁰ *Koncepcja Rozwoju Obszarów Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Województwie Lubelskim*, Biuro Planowania Przestrzennego, Lublin 2008.

²¹ Por. Alińska A., *Instytucje mikrofinansowe w lokalnym rozwoju społeczno-gospodarczym*, SGH, Warszawa 2008, s. 89-97, Filipiak B., Ruszała J., *Instytucje otoczenia biznesu. Rozwój, wsparcie, instrumenty*, Difin, Warszawa 2009, s. 86-87, Safin K., *Zarządzanie małym i średnim przedsiębiorstwem*, AE, Wrocław 2008, s. 223-224.

korzystanie z terenów i obiektów stanowiących własność samorządu, ustalanie cen usług komunalnych).

Instrumenty **prawno-administracyjne** obejmują uchwały i decyzje administracyjne dotyczące np. planów zagospodarowania przestrzennego, gospodarki gruntami i przekształcania gruntów rolnych, ochrony środowiska. Dokumenty te tworzą tzw. ład prawny i dają poczucie większego bezpieczeństwa w prowadzeniu firmy przedsiębiorcom i przyszłym inwestorom.

Instrumenty inwestycyjne obejmują omówione wcześniej działania w ramach rozbudowy i poprawy infrastruktury gospodarczej i społecznej regionu oraz ochrony środowiska. Stanowią kluczowe narzędzie stymulowania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw.

Instrumenty **instytucjonalno-organizacyjne** służą kreowaniu przedsiębiorczych zachowań oraz rozwojowi instytucji otoczenia biznesu. W wyniku ich zastosowania tworzone są inkubatory przedsiębiorczości, parki technologiczne, ośrodki doradczo-szkoleniowe dla przedsiębiorców, regionalne i lokalne agencje rozwojowe łączące kapitał publiczny i prywatny.

Instrumenty promocyjne dotyczą promocji regionów i poszczególnych obszarów, przekazywania informacji potencjalnym inwestorom o warunkach prowadzenia działalności na danym terenie oraz zasadach realizacji poszczególnych przedsięwzięć. Wykorzystywanie narzędzi marketingowych służy pozyskaniu inwestorów, rozwojowi turystyki oraz promocji przedsiębiorstw, ich produktów i usług.

Zakończenie

Podsumowując, można stwierdzić, że władze samorządowe dysponują szeregiem instrumentów i narzędzi wpływających na dynamikę rozwoju przedsiębiorczości w regionie. Polityka regionalna realizowana przez państwo i władze samorządowe w znacznej mierze decyduje o warunkach działania przedsiębiorstw i tworzy klimat dla rozwoju przedsiębiorczości. Aktualna polityka regionalna prowadzona przez władze samorządowe województwa lubelskiego zmierza do poprawy atrakcyjności inwestycyjnej regionu, stymulowania aktywności, innowacyjności i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw poprzez stosowanie różnych form wsparcia. Miernikiem skuteczności podejmowanych działań oraz ich wpływu na rozwój przedsiębiorczości jest i będzie tempo rozwoju gospodarczego regionu.